

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Hotărâre tradusă și redactată de către Direcția agent guvernamental.
Ea poate suferi modificări de formă.*

SECȚIA A DOUA

CAUZA MANOLE v. REPUBLICA MOLDOVA

(Cererea nr. 26360/19)

HOTĂRÂRE

Art. 10 • Libertatea de exprimare • Demiterea din funcție a unui judecător de către Consiliul Superior al Magistraturii pentru că a dezvăluit unui jurnalist un rezumat al motivelor opiniei sale separate după pronunțarea dispozitivului hotărârii, dar înainte de publicarea textului integral al acesteia și a opiniei separate • Obligația de rezervă a judecătorului, care îi cere să nu dezvăluie motivele unei decizii înainte ca acestea să fie accesibile publicului • Demiterea, singura sancțiune disponibilă în dreptul intern • Sancțiune foarte aspră • Examinarea proporționalității nu a avut legătură cu gravitatea sancțiunii alese dintr-o scară de sancțiuni disponibile în raport cu conținutul și contextul remarcilor în litigiu • Standarde relevante din jurisprudența Curții neaplicate de către autoritățile naționale

STRASBURG

18 iulie 2023

DEFINITIVĂ

18/10/2023

*Prezenta hotărâre a devenit definitivă în baza Articolului 44 § 2 din Convenție.
Ea poate suferi modificări de formă.*

În cauza Manole v. Republica Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a doua), întrunită într-o Cameră compusă din:

Arnfinn Bårdsen, *Președinte*,
Jovan Ilievski, *judcător ad hoc*,
Egidijus Kūris,
Pauliine Koskelo,
Lorraine Schembri Orland,
Frédéric Krenc,
Davor Derenčinović, *judcători*,

și Hasan Bakırcı, *Grefier al Secției*,

Având în vedere cererea (nr. 26360/19) *versus* Republica Moldova, depusă la Curte la 14 mai 2019 în conformitate cu Articolul 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”) de către o cetățeană moldoveană și română, dna Domnica Manole („reclamanta”);

Având în vedere decizia de a comunica Guvernului Republicii Moldova („Guvernul”) plângerile în baza Articolelor 6 § 1, 8 și 10 din Convenție, precum și a Articolului 18 din Convenție coroborat cu Articolul 10 din Convenție, referitoare la circumstanțele și procedurile în urma cărora comportamentul reclamantei a fost declarat incompatibil cu funcția de magistrat,

Considerând observațiile părților,

Constatând că dna Diana Sârcu, judecător ales în privința Republicii Moldova, s-a abținut de la examinarea acestei cauze (Articolul 28 din Regulamentul Curții), Președintele Camerei a hotărât să-l desemneze pe dl Jovan Ilievski în funcția de judecător *ad hoc* (Articolul 29 § 2 din Regulamentul Curții),

Având în vedere renunțarea de către Guvernul român la dreptul său de a interveni în cadrul procedurii (Articolul 36 § 1 din Convenție),

Deliberând la 27 iunie 2023 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

INTRODUCERE

1. Prezenta cauză se referă la încălcarea dreptului reclamantei, în perioada în care deținea funcția de judecător la Curtea de Apel Chișinău, de a comunica publicului informații, precum și la pretinsa încălcare a dreptului său la „o instanță instituită prin lege” și imparțială, și a dreptului său la respectarea vieții private în cadrul procesului în urma căruia a fost eliberată din funcția de judecător. Cauza se referă la Articolele 6 § 1, 8 și 10 din Convenție, precum și la Articolul 18 din Convenție coroborat cu Articolul 10.

ÎN FAPT

2. Reclamanta s-a născut în anul 1961 și locuiește în Chișinău. Ea a fost reprezentată de către dl V. Gribincea, avocat în Chișinău.

3. Guvernul a fost reprezentat de către Agentul său, dl O. Rotari.

4. Circumstanțele cauzei, în modul prezentat de către părți, pot fi rezumate după cum urmează.

I. CONTEXTUL CAUZEI ȘI PROCEDURILE JUDICIARE ANTERIOARE

5. La momentul faptelor, reclamanta – judecător din anul 1990 – activa în cadrul Curții de Apel Chișinău. Grație activității sale de judecător, Consiliul Superior al Magistraturii (în continuare „CSM”) i-a acordat reclamantei diploma de onoare (2012) și titlul onorific de „veteran al sistemului judiciar” (2015), iar Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor al CSM a evaluat-o cu calificativul „excelent” (2015).

6. Fiind aleasă în calitate de membră a Consiliului executiv al Asociației Judecătorilor din Republica Moldova între anii 2011 și 2015, reclamanta a vorbit de mai multe ori în cadrul acestei asociații sau în mass-media, în special în perioada 2016-2017, despre subiecte de interes general, precum ar fi componența CSM sau independența judecătorilor.

7. Printr-o hotărâre din 14 aprilie 2016, Curtea de Apel Chișinău, întrunită într-un complet judiciar compus dintr-un singur judecător, din care făcea parte reclamanta, într-un dosar cunoscut în mass-media ca „referendumul republican constituțional”, a admis acțiunea în contencios administrativ depusă de către un grup de inițiativă împotriva refuzului Comisiei Electorale Centrale de a organiza un astfel de referendum. Una dintre întrebările disputate între Comisia Electorală Centrală și grupul de inițiativă, pe care reclamanta a decis-o în favoarea celui din urmă, a fost interpretarea și aplicarea dispozițiilor constituționale relevante referitoare la semnăturile necesare, având în vedere că, după doi ani de la intrarea în vigoare a acestor dispoziții în anul 2000, o nouă lege privind organizarea administrativ-teritorială a triplat numărul de unități afectate de aceste condiții de cvorum.

8. Printr-o decizie irevocabilă din 22 aprilie 2016, Curtea Supremă de Justiție a admis recursul depus de către Comisia Electorală Centrală împotriva hotărârii din 14 aprilie 2016. Curtea Supremă de Justiție a decis că instanța de apel și-a depășit atribuțiile legale prin emiterea hotărârii contestate și prin interpretarea Constituției însăși cu referire inclusiv la o dispoziție legală abrogată privind organizarea administrativ-teritorială a țării, precum și prin obligarea Comisiei Electorale Centrale de a organiza un referendum fără a se asigura că au fost efectuate toate verificările prealabile privind autenticitatea semnăturilor.

9. La 28 aprilie și 23 mai 2016, Comisia Electorală Centrală a solicitat CSM și, respectiv, Procurorului General să inițieze proceduri disciplinare și penale împotriva reclamantei ca urmare a emiterii hotărârii din 14 aprilie 2016 (art. 307 alin. (1) din Codul penal – „pronunțarea cu bună-știință de către judecător a unei hotărâri contrare legii”).

10. Printr-o hotărâre din 10 martie 2017, care a devenit definitivă în lipsa unei căi de atac, Colegiul disciplinar al CSM a refuzat inițierea procedurii disciplinare, constatând că nu a fost probată nici intenția sau neglijența gravă, nici existența unei practici judiciare uniforme pe care reclamanta ar fi ignorat-o.

11. Procurorul General a inițiat un proces penal împotriva reclamantei în baza art. 307 alin. (1) din Codul penal, ca urmare a acordului dat de către CSM în acest sens. Reclamanta a contestat respectivul acord la Curtea Supremă de Justiție, iar ultima a sesizat Curtea Constituțională. Printr-o hotărâre din 28 martie 2017, Curtea Constituțională a statuat că art. 307 din Codul penal era constituțional, însă a explicat că era necesar să se demonstreze intenția directă a judecătorului de a pronunța o hotărâre contrară legii.

12. După mai multe ședințe de judecată desfășurate în cadrul procesului penal și după ce acuzarea și-a retras învinuirea din lipsă de probe, prin hotărârea sa din 8 iulie 2019, Judecătoria Chișinău a achitat reclamanta.

13. Procedurile inițiate împotriva reclamantei, în special procesul penal referitor la pronunțarea hotărârii menționate *supra* din 14 aprilie 2016 în cauza cunoscută sub numele de „referendumul republican constituțional”, au generat reacții și îngrijorări, inclusiv la nivel internațional. Numele reclamantei a fost menționat în Rezoluția

Parlamentului European din 14 noiembrie 2018 privind punerea în aplicare a Acordului de asociere a Uniunii Europene cu Republica Moldova (P8_TA(2018)0458), în Raportul special al Înaltului Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului privind situația apărătorilor drepturilor omului, publicat la 15 ianuarie 2019 (A/HRC/40/60/Add.3), precum și în Declarația nr. 679 din 27 iunie 2019 a unui grup de membri ai Adunării Parlamentare a Consiliului Europei.

II. PROCEDURA DE DESTITUIRE DIN FUNCȚIE A RECLAMANTEI

A. Incidentul privind comunicarea unei opinii separate de către reclamantă

14. Printr-o decizie din 8 iunie 2017, Curtea de Apel Chișinău, întrunită într-un complet din trei judecători, din care făcea parte și reclamanta, a respins cererea *Jurnal de Chișinău* de a fi repus în termenul de apel într-un caz de defăimare inițiat de către acesta împotriva Președintelui Parlamentului Republicii Moldova. În acest caz, publicația a fost obligată să difuzeze o dezmințire pe canalul *Jurnal TV*, care aparținea aceluiași trust media. Reclamanta a exprimat o opinie separată. Dispozitivul, inclusiv mențiunea despre existența respectivei opinii, au fost citite în ședință publică, iar informațiile în această privință au fost publicate pe site-ul web al Ministerului Justiției, unde dosarul respectiv apare ca fiind „în curs de examinare”.

15. La 14 iunie 2017, înainte de publicarea textului integral al deciziei sus-menționate, un jurnalist de la postul *Jurnal TV* a contactat reclamanta în legătură cu această decizie și cu opinia în cauză. Drept răspuns, reclamanta i-a trimis un mesaj scris de pe telefonul mobil, explicându-i succint motivele opiniei sale. În aceeași zi, *Jurnal TV* a publicat un articol în care a relatat convorbirea cu reclamanta și a redat motivele opiniei separate pe care ea le împărtășise, în special faptul că instanța de fond nu respectase procedura legală de citare a publicației *Jurnal de Chișinău* la ultima ședință din 12 decembrie 2016, faptul că dispozitivul hotărârii astfel pronunțate fusese recepționat de către avocatul publicației abia la 2 februarie 2017, astfel încât apelul declarat în ziua următoare respectase termenul de 30 de zile, ceea ce ar fi justificat restabilirea termenului legal de apel.

16. La 21 iunie 2017, un judecător-inspector subordonat CSM a înaintat către ultimul o „notă informativă cu privire la informațiile difuzate de mass-media” referitoare la cauza menționată mai sus și la incidentul privind comunicarea de către reclamantă a conținutului opiniei sale separate. El a considerat comportamentul acesteia ca fiind contrar art. 8 alin. (3) și (3¹) din Legea nr. 544/1995 privind statutul judecătorilor (în continuare „Legea nr. 544/1995”) și art. 9 alin. (4) din Codul de etică al judecătorilor, care prevedea că judecătorii trebuie să comunice cu mass-media cu privire la cauzele în curs de examinare numai prin intermediul persoanei responsabile de comunicare din cadrul instanței. Orice comunicare cu părțile la proces sau cu autoritățile trebuia să respecte standardele procedurale și, dacă aceasta avea loc în afara ședințelor, trebuia să fie consemnată în scris în dosar. Reclamanta a luat cunoștință cu această notă informativă la 14 iulie 2017.

B. Procedura privind compatibilitatea comportamentului reclamantei cu funcția sa de judecător

17. În paralel cu procesele menționate mai sus (a se vedea paragrafele 9-11 de mai sus), două avize consultative referitoare la reclamantă au fost întocmite la 19 august și 9 decembrie 2016 de către Serviciul de Informații și Securitate (în continuare „Serviciul de Securitate”), care, în baza Legii nr. 271 din 18 decembrie 2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice (în continuare „Legea nr.

271/2008”), avea obligația de a identifica la fiecare cinci ani existența unei eventuale incompatibilități cu interesele funcției publice sau existența unor factori de risc. Serviciul de Securitate a emis două avize „negative” pe care le-a transmis către CSM, considerând că existau astfel de riscuri. În aceste avize, el a enumerat procesele penale împotriva reclamantei (paragraful 11 de mai sus), precum și patru cauze civile referitoare la credite și lichidări bancare, care fuseseră examinate între 2013 și 2015, și pe care reclamanta le-ar fi tergiversat sau le-ar fi gestionat în așa fel încât să creeze un risc în sectorul financiar sau bancar.

18. Fiind citată să se prezinte în fața CSM la 4 iulie 2017, reclamanta a susținut că Serviciul de Securitate își depășise atribuțiile, că încălcase standardele interne și internaționale privind independența judecătorului, că o vizase pe reclamantă și că nu ținuse cont de caracterul definitiv al deciziilor judecătorești în cauză, toate adoptate de către o formațiune colegială, iar două dintre ele fuseseră menținute de către Curtea Supremă în urma examinării recursurilor.

19. În cadrul ședinței CSM din 4 iulie 2017 care, contrar dorinței reclamantei, a avut loc cu ușile închise, reclamanta a fost audiată pe scurt, în special cu privire la faptul dacă informațiile furnizate referitoare la opinia sa separată (a se vedea paragraful 15 de mai sus) nu erau în conflict cu Legea nr. 544/1995. Reclamanta a răspuns negativ, menționând, de asemenea, lipsa unei legături între acest incident și opiniile care făceau obiectul prezentei proceduri. De asemenea, ea s-a referit, fără a intra în detalii, la presiunile la care fusese supusă pentru a respinge acțiunea introdusă în așa-numitul dosar „referendumul republican constituțional” (a se vedea paragraful 7 de mai sus).

20. Printr-o hotărâre din 4 iulie 2017, CSM a declarat comportamentul reclamantei incompatibil cu funcția de judecător și a decis, în baza art. 15 alin. (4) și (5) din Legea nr. 271/2008, precum și a art. 8 alin. (3) și (3¹) și a art. 25 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 544/1995, să propună Președintelui Republicii Moldova eliberarea din funcție a reclamantei. CSM s-a bazat în principal pe concluziile notei informative (a se vedea paragraful 16 de mai sus) și pe avizele consultative întocmite de către Serviciul de Securitate (a se vedea paragraful 17 de mai sus) și a făcut referire, de asemenea, la alte motive pe care le-a invocat din oficiu (în special, la un conflict de interese într-un dosar pe care reclamanta îl examinase, la începutul lunii aprilie 2017, într-un complet de judecători, în care era implicat o parte care, cu un an înainte, fusese avocatul ei în alt proces intentat împotriva CSM; la faptul că de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) fuseseră pronunțate hotărâri de constatare a încălcărilor în două cauze pe care reclamanta le examinase; la o procedură disciplinară inițiată împotriva reclamantei încă în anul 2008, precum și la nerespectarea obligației legale de a informa CSM despre presiunile sau influențele la care fusese supusă reclamanta la examinarea cauzei cunoscute sub numele de „referendumul republican constituțional”).

21. La 5 iulie 2017, reclamanta a depus la Curtea Supremă un recurs împotriva hotărârii din 4 iulie 2017 și, în același timp, a solicitat Președintelui Republicii să nu o elibereze din funcție până la soluționarea litigiului. În aceeași zi, douăzeci și două de asociații și organizații non-guvernamentale din Republica Moldova, inclusiv Amnesty International Moldova, au emis o declarație în același sens. Respectivele asociații și-au exprimat profunda îngrijorare cu privire la decizia contestată, referindu-se la contextul procedurilor împotriva reclamantei și la aplicarea unei justiții considerate a fi selectivă. Ele au considerat că eliberarea din funcție putea fi cu greu justificată în situația încălcării interdicției de a comunica cu presa.

22. Prin decretul din 21 iulie 2017, bazându-se pe dispozițiile legale invocate de către CSM în hotărârea sa, Președintele Republicii Moldova a eliberat-o pe reclamantă din funcția de judecător, din motivul nerespectării prevederilor art. 8 din

Legea nr. 544/1995 și ca urmare a deciziei de incompatibilitate cu interesele funcției publice.

23. Printr-o hotărâre din 5 decembrie 2017, fiind sesizată de către Curtea Supremă la inițiativa reclamantei, Curtea Constituțională a declarat neconstituționale art. 5 lit. a) și art. 15 alin. (2), (4) și (5) din Legea nr. 271/2008, în măsura în care se refereau la verificarea candidaților la funcția de judecător și a judecătorilor în funcție.

24. În cursul procesului intentat de către reclamantă în fața Curții Supreme (a se vedea paragraful 21 de mai sus), reclamanta s-a opus în mod repetat amânării procesului, examinarea probelor și a argumentelor referitoare la fond având loc abia la 15 noiembrie 2018. De asemenea, ea a solicitat, fără succes, ca judecătorul I.D., care făcea parte din completul de judecată, să se abțină de la examinare, deoarece candidase la funcția de președinte al Curții Supreme, a cărei selecție revenea CSM, i.e. pârâtului din proces. În urma alegerii lui I.D. în luna mai 2018 în funcția respectivă, reclamanta a solicitat recuzarea lui, deoarece I.D. se afla atunci într-o situație de conflict de interese în calitate de membru de drept al CSM. Această cerere a fost, de asemenea, respinsă la 15 noiembrie 2018. Reclamanta s-ar fi plâns la Curtea Supremă, de asemenea fără succes, cu privire la mandatul judecătorului I.S., care a continuat să examineze cauza după ce Parlamentul aprobase cererea sa de demisie (a se vedea paragraful 26 de mai jos).

25. În recursul său și în timpul dezbaterilor în fața Curții Supreme, formată dintr-un complet din nouă judecători, prezidat de către judecătorul I.D., din care mai făcea parte și judecătorul I.S., reclamanta a făcut referire la hotărârea Curții Constituționale din 5 decembrie 2017 și a susținut că art. 4 din Legea nr. 947/1996 cu privire la CSM („Legea nr. 947/1996”) nu conferea CSM competența de a examina responsabilitatea unui judecător prin intermediul procedurii administrative și în afara procedurii disciplinare prevăzute de Legea nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor („Legea nr. 178/2014”). Legea nr. 178/2014 se impunea ca o lege specială ulterioară Legii nr. 544/1995, al cărei art. 8 alin. (3) și (3¹), împreună cu art. 25, nu defineau procedura care trebuia urmată și nici nu stabileau vreo opțiune pentru CSM în cazul nerespectării unei „restrângeri de serviciu”, lucru care rezulta și din art. 22¹ din Legea nr. 947/1996 și care era ilustrat și într-un alt caz de acest tip care fusese soluționat prin inițierea procedurii disciplinare în 2017. Cu privire la comunicarea opiniei sale separate, reclamanta a susținut că aceasta fusese rezumată și destinată presei, și nu unei părți la proces, se referea la un subiect de interes general, și avusese loc într-un moment în care examinarea cauzei de către Curtea de Apel fusese finalizată, iar decizia adoptată fusese deja prezentată în ședință publică. Făcând referire, de asemenea, la Articolele 6, 8 și 10 din Convenție și la jurisprudența Curții și, în special, la caracterul disproporționat al măsurii care îi fusese aplicată, ea s-a plâns de o încălcare a drepturilor și a libertăților garantate de aceste dispoziții și a invitat Curtea Supremă să efectueze un control judiciar complet al fondului și al procedurii. La rândul său, pârâtul a contestat afirmația reclamantei, susținând că Plenul CSM nu considerase necesar să urmeze procedura disciplinară instituită prin Legea nr. 178/2014 în acest caz, ci hotărâse să examineze compatibilitatea comportamentului reclamantei cu funcția de judecător în baza dispozițiilor sus-menționate din Legea nr. 544/1995, deoarece aceste două legi aveau temeuri juridice diferite pentru eliberarea din funcție a unui judecător în legătură cu diverse acțiuni.

26. Printr-o hotărâre din 15 noiembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial la 23 noiembrie 2018, Parlamentul Republicii Moldova a aprobat cererea formulată de către trei judecători, printre care și I.S., referitoare la demisia lor din funcție, cu mențiunea – care se referea doar la doi judecători, nu și la I.S. – că demisia urma să intre în

vigoare la 23 noiembrie 2018. Cel de-al doilea articol din hotărâre prevedea că ea va intra în vigoare la data adoptării sale.

27. Printr-o hotărâre din 19 noiembrie 2018, Curtea Supremă, întrunită într-un complet din nouă judecători, din care făcea parte și I.S., și care a fost prezidat de către I.D., a respins recursul reclamantei ca neîntemeiat. După ce a luat în considerare hotărârea Curții Constituționale din 5 decembrie 2017 (a se vedea paragraful 23 de mai sus) și după ce a observat că, în hotărârea sa din 4 iulie 2017, CSM se bazase, de asemenea, pe dispozițiile Legii nr. 544/1995 (a se vedea paragraful 20 de mai sus), Curtea Supremă a considerat oportun să examineze doar legalitatea și fondul argumentelor bazate pe aceste dispoziții.

28. Curtea Supremă și-a structurat raționamentul în jurul a cinci motive considerate decisive. Referitor la motivul bazat pe pretinsa încălcare a Articolului 6 din Convenție din cauza ședinței închise din 4 iulie 2017 și a restrângerii dreptului de a prezenta în cadrul acestei ședințe explicații referitoare la comunicarea opiniei separate, ea a considerat că reclamantei i-au fost asigurate garanțiile unui proces echitabil, deoarece avuseseră loc schimburi de opinii despre datele cu caracter personal incluse în avizele consultative întocmite de către Serviciul de Securitate, precum și incidentul legat de comunicarea contestată cu postul *Jurnal TV*.

29. Referitor la argumentul bazat pe competența CSM și absența unei proceduri disciplinare, Curtea Supremă s-a referit la art. 8 alin. (3) și (3¹) și la art. 25 din Legea nr. 544/1995, și a adăugat că CSM exercitase o competență care rezulta din cea din urmă dispoziție. Cu privire la motivul întemeiat pe faptul că procesul-verbal al ședinței din 4 iulie 2017 nu indica modalitatea și numărul de voturi exprimate, Curtea Supremă a menționat că unanimitatea voturilor trebuia dedusă din absența oricăror opinii separate în momentul adoptării hotărârii contestate.

30. În ceea ce privește motivul bazat pe nerespectarea Articolului 8 din Convenție și caracterul disproporționat al sancțiunii, făcând referire la jurisprudența CEDO (*Denisov v. Ucraina* [MC], nr. 76639/11, § 98, 25 septembrie 2018 și a se vedea, *mutatis mutandis*, *Karapetyan și alții v. Armenia*, nr. 59001/08, § 50, 17 noiembrie 2016), Curtea Supremă a considerat că reclamanta nu se putea baza pe această dispoziție, deoarece sancțiunea respectivă era o consecință previzibilă a nerespectării dispozițiilor menționate mai sus din Legea nr. 544/1995. Deși aceasta era în mare măsură o chestiune de interes public, faptul că reclamanta comunicase cu un post de televiziune, care era parte la un proces încă pendinte în fața instanței superioare, făcea posibilă utilizarea imaginii reclamantei într-o luptă politică care depășea litigiul juridic aflat din fața instanțelor. Dispozițiile legale ignorate de către reclamantă obligau judecătorii să respecte o obligație de reținere și de loialitate față de colegii lor magistrați, în timp ce, în declarația sa, reclamanta a lăsat să se înțeleagă că judecătorii respectivi avuseseră un raționament eronat.

III. EVENIMENTE ULTERIOARE PROCEDURII DE DEMITERE DIN FUNCȚIE A RECLAMANTEI

31. Prin Hotărârea nr. 121 din 16 august 2019, Parlamentul Republicii Moldova a numit-o pe reclamantă în funcția de judecător al Curții Constituționale. Ea a fost președintele acestei instanțe între aprilie 2020 și aprilie 2023.

CADRUL JURIDIC ȘI PRACTICA INTERNĂ RELEVANTĂ

I. LEGISLAȚIA ȘI PRACTICILE INTERNE RELEVANTE

32. Dispozițiile relevante din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (în continuare „Legea nr. 544/1995”) aveau următorul conținut la momentul respectiv:

Articolul 8. Incompatibilități și interdicții

„(1) Funcția de judecător este incompatibilă cu: a) orice altă funcție sau activitate remunerată, cu excepția activității didactice, științifice (...); b) mandatul de deputat în Parlament sau de consilier în autoritatea administrației publice locale; c) activitatea de întreprinzător (...); d) calitatea de membru al organului de conducere al unei organizații comerciale.

(...)

(3) Judecătorul nu este în drept să prezinte reprezentanților mass-media informații despre cauzele aflate în procedură de examinare în instanța judecătorească decât prin intermediul persoanei responsabile pentru relațiile cu mass-media.

(3¹) Este interzisă comunicarea judecătorilor cu participanții la proces sau cu alte persoane, inclusiv cu persoane cu funcții de demnitate publică, dacă o astfel de comunicare este legată de dosarul aflat în procedura judecătorească și are loc în alt mod decât cel prevăzut de regulile de procedură. Comunicarea este interzisă din momentul de înregistrare a dosarului în instanța de judecată și până la emiterea hotărârii irevocabile privind dosarul. Orice comunicare în afara ședințelor de judecată se face în scris și se anexează obligatoriu la dosar.

(...)”

Articolul 15. Obligațiile judecătorilor

„(...)

(2) În cazul în care a fost admisă comunicarea sau tentativa de comunicare interzisă a unui participant la proces sau a altor persoane, inclusiv a persoanelor cu funcții de demnitate publică, cu judecătorul în circumstanțele prevăzute la art. 8 alin. (3¹), judecătorul este obligat să informeze în scris, în aceeași zi, Consiliul Superior al Magistraturii despre producerea acestui fapt.

(...)”

Articolul 25. Eliberarea judecătorului din funcție

„(1) Judecătorul este eliberat din funcție de organul care l-a numit în cazul:

(...)

f) comiterii unei abateri disciplinare specificate în Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor;

(...)

i) nerespectării prevederilor art. 8;

(...)”

33. Prin Legea nr. 137 din 27 septembrie 2018, care a intrat în vigoare la 19 octombrie 2018, Legea nr. 544/1995 a fost modificată, iar art. 25 alin. (1) lit. (i), menționat mai sus, a fost reformulat astfel: „nerespectării prevederilor art. 8 alin. (1)”. Efectul acestei modificări a fost de a limita eliberarea judecătorilor din funcție în baza acestui articol la cazurile de incompatibilitate prevăzute în primul alineat din art. 8, excluzând nerespectarea interdicțiilor care le sunt aplicabile.

34. Dispozițiile relevante din Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii („Legea nr. 947/1996”) erau formulate după cum urmează la momentul respectiv:

Articolul 4. Competența Consiliului Superior al Magistraturii

„(...)

(3) (...) Consiliul Superior al Magistraturii are următoarele competențe în domeniul respectării disciplinei și eticii judecătorilor:

(...)

c) în baza hotărârii colegiului disciplinar, înaintază Președintelui Republicii Moldova sau, după caz, Parlamentului propunerea privind eliberarea din funcția de președinte sau vicepreședinte al instanței de judecată sau privind eliberarea din funcția de judecător;

(...)”

Articolul (22¹). Examinarea informațiilor privind comunicarea interzisă cu judecătorii

„(1) Informațiile privind comunicarea interzisă dintre un judecător cu un participant la proces sau cu alte persoane (...) prezentate în condițiile stabilite la art. 15 alin. (2) din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, [sau cu] alte persoane interesate se examinează în cel mult 15 zile de la data înregistrării lor în Consiliul Superior al Magistraturii.

(2) După examinarea informațiilor, Consiliul Superior al Magistraturii decide privind:

a) transmiterea informației la adresa Procuraturii Generale în cazul în care sunt prezente elementele constitutive ale infracțiunii (...) sau ale contravenției (...);

b) informarea conducerii autorității sau a organelor de autoadministrare competente în cadrul cărora activează persoanele care au admis comunicarea interzisă cu judecătorul;

c) remiterea materialelor, conform procedurii stabilite de lege, pentru pornirea urmăririi disciplinare împotriva judecătorului (...).”

35. Printr-o hotărâre din 4 mai 2018, Curtea Constituțională a declarat neconstituționale dispozițiile Legii nr. 947/1996 și cele din Legea contenciosului administrativ nr. 793/2000, în vigoare la data evenimentelor, în măsura în care limitau strict natura controlului Curții Supreme asupra hotărârilor adoptate de către CSM. Ea a adăugat că, până la modificarea dispozițiilor respective, Curtea Supremă trebuia să efectueze un control complet, în fapt și în drept, al acestor hotărâri.

36. Dispozițiile art. 26 din Legea contenciosului administrativ nr. 793/2000, înainte de a fi înlocuită cu Codul administrativ care a intrat în vigoare la 1 aprilie 2019, prevedeau că un act administrativ putea fi anulat, în tot sau în parte, în cazul în care era ilegal ca fiind emis contrar prevederilor legii, cu încălcarea competenței sau a procedurii stabilite. Cu toate acestea, instanța de contencios administrativ nu avea competența de a se pronunța cu privire la oportunitatea actului administrativ și a operațiunilor administrative care au stat la baza emiterii acestuia.

37. Dispozițiile relevante din Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor („Legea nr. 178/2014”) aveau următorul conținut la momentul respectiv:

Articolul 4. Abaterile disciplinare

„(1) Constituie abatere disciplinară:

(...)

l) încălcarea prevederilor referitoare la incompatibilitățile, interdicțiile și restricțiile de serviciu care îi privesc pe judecători;

(...)”

Articolul 6. Sancțiunile disciplinare

„(1) Sancțiunile disciplinare care pot fi aplicate judecătorilor sunt: a) avertismentul; b) mustrarea; c) reducerea salariului; d) eliberarea din funcția de judecător.

(...)

(6) Eliberarea din funcția de judecător reprezintă încetarea de drept a împuternicirilor judecătorului ca urmare a comiterii unei abateri disciplinare grave sau repetate. Propunerea de eliberare din funcția de judecător este înaintată de Consiliul Superior al Magistraturii în modul stabilit de lege.

(...)

(8) Sancțiunile prevăzute la alin. (1) lit. a), b) și c) din prezentul articol nu pot fi aplicate în cazul săvârșirii abaterii disciplinare prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. l).”

Alin. (8) menționat mai sus, adăugat la Legea nr. 178/2014 în luna iunie 2016, a fost abrogat prin Legea nr. 136 din 19 iulie 2018, care a intrat în vigoare la 14 octombrie 2018.

Articolul 7. Condițiile și consecințele aplicării sancțiunilor disciplinare

„(...)

(2) Sancțiunile disciplinare se aplică proporțional gravității abaterii disciplinare comise de judecător și de circumstanțele personale ale acestuia. Gravitatea abaterii disciplinare este determinată de natura faptei comise și de consecințele produse. Consecințele produse sunt evaluate având în vedere atât efectele asupra persoanelor implicate în procesul judiciar în cadrul căruia s-a comis fapta, cât și efectele asupra imaginii și prestigiului justiției.

(...)”

Articolul 18. Etapele procedurii disciplinare

„Procedura disciplinară include următoarele etape: a) depunerea sesizărilor privind faptele care pot constitui abateri disciplinare; b) verificarea sesizărilor de către Inspekția Judiciară; c) examinarea admisibilității sesizărilor (...) de către completul de admisibilitate; d) examinarea cauzelor disciplinare de către colegiul disciplinar; e) adoptarea hotărârilor pe cauzele disciplinare.”

38. Art. 1 din Legea nr. 173/1994 privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale, în vigoare de la 12 august 1994, avea următorul conținut în părțile sale relevante la momentul respectiv:

„(1) Legile, promulgate de Președintele Republicii Moldova, hotărârile Parlamentului, (...) se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova (...).

(...)

(5) Actele oficiale nominalizate la alin. (1) intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial sau la data indicată în text, cu excepția actelor menționate la art. 2. Actele oficiale ce intră în vigoare la data prevăzută în textul actului respectiv se publică în Monitorul Oficial în termen de 10 zile de la data adoptării.”

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNAȚIONALĂ RELEVANTĂ

39. Pasajele relevante din Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor (Direcția de Afaceri Juridice a Consiliului Europei, 8-10 iulie 1998, DAJ/DOC (98)23) sunt următoarele:

„(...)

5. Răspunderea

5.1. Nerespectarea de către judecător a unei obligații expres definite de statut nu poate fi sancționată decât în baza deciziei, a propunerii, a recomandării sau cu acordul unei jurisdicții sau al unei instanțe constituite cel puțin pe jumătate din judecători aleși, în cadrul unei proceduri contradictorii în care judecătorul acuzat să poată fi asistat de un apărător. Categoriile de sancțiuni susceptibile de a fi aplicate sunt precizate în statut, iar aplicarea lor este supusă principiului proporționalității. Decizia unei autorități executive, a unei jurisdicții sau a instanței la care se face referire mai sus, prin care se pronunță o sancțiune, este susceptibilă de atac în fața unei instanțe superioare cu caracter jurisdicțional.”

40. Avizul nr. 3 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind principiile și normele care guvernează cerințele profesionale aplicabile judecătorilor, în special deontologia profesională, comportamentele incompatibile și imparțialitatea, din 19 noiembrie 2002, elaborat în baza unui chestionar completat de către Statele-membre ale Consiliului Europei și a textelor redactate de către un grup de lucru, tratează, printre altele, chestiunea imparțialității judecătorilor și relațiile lor cu mass-media. Constatând importanța ca judecătorii să dea dovadă de reținere în relațiile lor cu presa și să-și păstreze independența și imparțialitatea, abținându-se de la orice exploatare personală a eventualelor lor relații cu jurnaliștii sau de la comentarii nejustificate cu privire la cauzele de care sunt responsabili, CCJE indică în avizul său că dreptul publicului la informare este, totuși, un principiu fundamental. El consideră că judecătorul ar trebui, de asemenea, să aibă libertatea de a pregăti un rezumat sau un comunicat de presă care să explice conținutul sau să clarifice semnificația deciziilor sale pentru public și, în acest sens, ia act cu interes de practica aplicată în unele țări de a încredința unui judecător responsabil de comunicare sau unui purtător de cuvânt din cadrul instanței sarcina de a comunica cu presa cu privire la chestiuni de interes public. În ceea ce privește răspunderea judecătorilor, CCJE își încheie avizul cu referire la două forme de răspundere: răspunderea penală și răspunderea disciplinară. Referitor la răspunderea disciplinară, CCJE consideră, în special, că abaterile disciplinare ar trebui să fie definite cât mai precis posibil și aplicate în mod proporțional, să fie sancționate de către o autoritate independentă care să garanteze respectarea drepturilor apărării și să prevadă posibilitatea unei căi de atac împotriva hotărârii pronunțate de către prima instanță disciplinară.

41. Părțile pertinente din Avizul nr. 25 al CCJE privind libertatea de exprimare a judecătorilor din 2 decembrie 2022, în special pasajele din secțiunile referitoare la „reglementările și practicile naționale” și „limitările acestei libertăți și cazurile controversate”, au următorul conținut:

„15. Ca regulă generală sau în practică, majoritatea Statelor-membre interzic sau solicită judecătorilor să se abțină de la a comenta de unii singuri procesele aflate pe rol sau procesele pendinte ale altor judecători. Unele State-membre extind această normă la cauzele soluționate, inclusiv la cele ale altor judecători. Cu toate acestea, unele fac o excepție pentru discutarea jurisprudenței ca parte a activității academice a judecătorilor, ca profesori de drept, sau într-un mediu profesional. În multe State, judecătorii sunt supuși obligației etice sau convenționale de a nu răspunde criticilor publice la adresa cauzelor lor.

(...)

23. În răspunsurile la chestionar au fost raportate unele cazuri în care judecătorii au fost sancționați disciplinar din cauza unei declarații pe care au făcut-o. Spre exemplu, declarațiile din instanță în timpul procedurilor care au pus sub semnul întrebării imparțialitatea judecătorului, cum ar fi remarcile rasiste, au condus la proceduri disciplinare. Înainte de a impune o măsură disciplinară, în majoritatea Statelor-membre, autoritatea disciplinară ia în considerare natura și gravitatea restricției privind libertatea de exprimare, inclusiv elemente precum poziția specifică a judecătorului, conținutul și modul declarației și contextul în care a fost făcută, precum și natura și gravitatea măsurii disciplinare pe care autoritatea intenționează să o aplice. Demiterea unui judecător poate avea loc numai în ultimă instanță.

(...)

37. CCJE accentuează că judecătorii ar trebui să se abțină de la comentariile care ar putea afecta sau ar fi rezonabil de așteptat să afecteze dreptul la un proces echitabil al oricărei persoane sau o cauză în curs de soluționare. (...)

(...)

40. Comentariile judecătorilor asupra unor cauze soluționate, altele decât ale lor, nu ridică în mod necesar probleme de imparțialitate. Comentarea unei cauze este legată direct de activitatea profesională. În activitatea lor profesională, judecătorii au dreptul să emită comentarii constructive și respectuoase asupra cauzelor soluționate.

41. Judecătorii ar trebui să arate circumspecție în relațiile cu presa și să se abțină de la orice fructificare personală a relațiilor cu jurnaliștii. Publicul nu ar trebui să aibă impresia că judecătorii încearcă să influențeze soluția într-o cauză prin comunicarea cu mass-media.

42. CCJE este de acord cu opinia Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) că judecătorii ar trebui să se abțină de la utilizarea mass-mediei în legătură cu propriile cauze, chiar fiind și provocați să o facă. (...)"

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA ÎNCĂLCAREA ARTICOLULUI 10 DIN CONVENȚIE

42. Reclamanta s-a plâns că eliberarea sa din funcția de judecător deoarece comunicase presei motivele opiniei sale separate a reprezentat o intervenție nelegală și disproporționată în dreptul său de a comunica informații privind o chestiune de interes public. Ea se bazează pe Articolul 10 din Convenție, care are următorul conținut:

„(1) Orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. (...)

(2) Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

A. Cu privire la admisibilitate

43. Guvernul a susținut că plângerea este vădit nefondată din motive strâns legate de examinarea în fond a acesteia. Reclamanta nu a prezentat niciun argument cu privire la acest aspect.

44. Curtea a recunoscut deja în jurisprudența sa că Articolul 10 din Convenție se aplică funcționarilor publici, în general (*Vogt v. Germania*, 26 septembrie 1995, § 53, Seria A nr. 323, și *Guja v. Moldova* [MC], nr. 14277/04, § 52, CEDO 2008) și membrilor sistemului judiciar, în special (*Kudeshkina v. Rusia*, nr. 29492/05, § 85, 26 februarie 2009, și *Baka v. Ungaria* [MC], nr. 20261/12, § 140, 23 iunie 2016). Ea nu vede niciun motiv pentru a se pronunța diferit în prezenta cauză. În plus, Guvernul nu a contestat aplicabilitatea acestei dispoziții.

45. Deși a notat poziția Guvernului, Curtea observă că nu există niciun argument care să împiedice examinarea plângerii în fond. Prin urmare, constatând că plângerea respectivă nu este în mod vădit nefondată sau inadmisibilă pentru orice alt motiv prevăzut la Articolul 35 din Convenție, Curtea o declară admisibilă.

B. Cu privire la fond

1. Susținerile părților

46. Reclamanta susține că, din cauza pozițiilor sale referitoare la problemele legate de justiție în Republica Moldova (a se vedea paragraful 6 de mai sus), ea s-a aflat în fruntea puținilor judecători care au ridicat astfel de probleme și mulți dintre ei, la fel ca și ea, au fost eliberați din funcție între 2017 și 2018 în baza unei motivări neobișnuite și într-o perioadă scurtă de timp. Referindu-se la dispozițiile legale relevante, ea susține că a fost lipsită de garanțiile unei proceduri disciplinare (Legea nr. 178/2014), aplicabilă în mod normal pentru a sancționa încălcarea normelor și a interdicțiilor legate de funcția de judecător. Ea subliniază că, în hotărârea sa din 4 iulie 2017, CSM a invocat o multitudine de motive pe care a încercat să le identifice. În recursul său la Curtea Supremă, ea a formulat obiecții justificate, iar în privința unora dintre aceste motive, precum avizele întocmite de către Serviciul de Securitate, a obținut declararea neconstituționalității dispozițiilor legale pe care se bazau aceste avize. Cu toate acestea, excluzând majoritatea motivelor pe care CSM și-a întemeiat decizia, Curtea Supremă a menținut sancțiunea aplicată, și anume eliberarea din funcție a reclamantei, bazându-se exclusiv pe incidentul legat de comunicarea de către reclamantă a opiniei sale separate către *Jurnal TV*, fără a justifica însă necesitatea imperativă a acestei sancțiuni și fără a examina proporționalitatea acesteia. Reclamanta a subliniat că nici CSM, nici Curtea Supremă nu au comentat argumentele pe care le-a prezentat, și anume că respectiva comunicare se referea la o chestiune mediatică pe care ea o examinase deja, că a fost scurtă și discretă și că a răspuns interesului mass-media de a fi informată rapid, și că nimeni nu a susținut că această comunicare a fost nereglementară sau făcută cu rea-credință.

47. Referindu-se la jurisprudența Curții, Guvernul a subliniat că funcționarii din sistemul judiciar au datoria de a-și folosi libertatea de exprimare cu discreție, moderație și decență atunci când autoritatea și imparțialitatea justiției sunt în joc, chiar dacă aceștia divulgă informații exacte. În același timp, el a remarcat că dezbaterile privind chestiuni de interes general, cum ar fi funcționarea sistemului judiciar, se bucură de un nivel ridicat de protecție și că simplul fapt că un subiect de dezbatere are o conotație politică nu ar trebui să împiedice un judecător să facă o declarație (a se vedea *Kudeshkina*, citată mai sus, și *Wille v. Liechtenstein* [MC], nr. 28396/95, CEDO 1999-VII). Amintind că opinia separată a unui judecător face parte din hotărâre la fel ca o decizie luată de către majoritatea judecătorilor, el a considerat că un judecător ar trebui să se abțină de a face comentarii înainte de publicarea hotărârii, inclusiv a motivării complete. El a adăugat că demiterea reclamantei a fost rezultatul incompatibilității comportamentului său cu funcția de judecător, din cauza nerespectării art. 8 din Legea nr. 544/1995, și nu a fost rezultatul unei greșeli

disciplinare din partea sa. El a considerat că, deoarece CSM acționase în conformitate cu competențele sale, ingerința în cauză a fost prevăzută de legea menționată mai sus, a urmărit scopul legitim de a garanta autoritatea și imparțialitatea sistemului judiciar, protejându-l de influența nepotrivită a unor terțe părți, inclusiv a participanților la proces, și nu a fost disproporționată.

2. *Aprecierea Curții*

a) **Principii generale**

48. Curtea reamintește că protecția oferită de Articolul 10 din Convenție se extinde la sfera profesională, în general, și la funcționarii publici, în special (a se vedea *Vogt*, citată mai sus, § 53). Curtea a acceptat că este legitim ca Statul să impună membrilor serviciului public, datorită statutului lor, o obligație de rezervă, dar a considerat, de asemenea, că aceștia sunt, totuși, persoane fizice care, ca atare, beneficiază de protecția Articolului 10 din Convenție (*ibidem* și *Guja*, citată mai sus, § 70). Prin urmare, este de competența Curții, având în vedere circumstanțele fiecărui caz în parte, să stabilească dacă a fost găsit un echilibru corect între dreptul fundamental al individului la libertatea de exprimare și interesul legitim al unui Stat democratic de a se asigura că serviciul public servește scopurilor prevăzute la Articolul 10 § 2. În exercitarea acestui control, Curtea trebuie să țină seama de faptul că, atunci când este în joc libertatea de exprimare a funcționarilor publici, „îndatoririle și responsabilitățile” menționate la Articolul 10 § 2 capătă o importanță deosebită care justifică acordarea unei anumite marje de apreciere autorităților naționale pentru a considera dacă intervenția denunțată este proporțională cu scopul menționat mai sus (*Baka*, citată mai sus, § 162, și referințele citate acolo).

49. În continuare, Curtea reamintește că, având în vedere locul eminent ocupat de sistemul judiciar printre organele Statului într-o societate democratică, această abordare se aplică și în cazul unei restrângeri a libertății de exprimare a unui membru al sistemului judiciar în exercitarea atribuțiilor sale, chiar dacă membrii sistemului judiciar nu fac parte din administrație în sens strict. Curtea a recunoscut că se poate aștepta de la judecători să-și exercite libertatea de exprimare cu moderație ori de câte ori autoritatea și imparțialitatea sistemului judiciar pot fi puse sub semnul întrebării (a se vedea *Baka*, citată mai sus, § 164, și *Eminağaoğlu v. Turcia*, nr. 76521/12, § 121, 9 martie 2021).

50. Curtea a subliniat în mod repetat rolul special al sistemului judiciar în societate: în calitate de garant al justiției, o valoare fundamentală într-un stat de drept, acesta trebuie să se bucure de încrederea cetățenilor pentru a-și putea îndeplini misiunea. De aceea, în exercitarea funcției lor judiciare, autoritățile judiciare trebuie să dea dovadă de cea mai mare discreție atunci când sunt chemate să facă dreptate, pentru a garanta imaginea lor de judecători imparțiali (*Olujić v. Croația*, nr. 22330/05, § 59, 5 februarie 2009). Această discreție ar trebui să-i determine să nu folosească presa, chiar și pentru a răspunde la provocări. Acest lucru este impus de cerințele superioare ale justiției și măreția funcției judiciare (*Kayasu v. Turcia*, nr. 64119/00 și 76292/01, § 100, 13 noiembrie 2008).

51. În același timp, Curtea a mai subliniat că, având în vedere, în special, importanța tot mai mare acordată separării puterilor și necesitatea de a păstra independența sistemului judiciar, ea trebuie să examineze cu atenție orice ingerință în exercitarea libertății de exprimare a unui judecător aflat într-o astfel de situație. În plus, ar trebui reamintit faptul că aspectele referitoare la funcționarea sistemului judiciar sunt chestiuni de interes public. Cu toate acestea, dezbaterile privind chestiuni de interes public se bucură, în general, de un nivel ridicat de protecție în baza

Articolului 10. Chiar dacă o chestiune care dă naștere unei dezbateri are implicații politice, acest fapt de unul singur nu este suficient pentru a împiedica un judecător să facă o declarație la această temă. Într-o societate democratică, chestiunile legate de separarea puterilor pot viza aspecte foarte importante despre care publicul are un interes legitim de a fi informat și care fac parte din dezbaterile politice (a se vedea *Baka*, citată mai sus, § 165).

52. În cele din urmă, la evaluarea justificării unei măsuri contestate, trebuie reținut faptul că echitatea procesului și garanțiile procedurale sunt factori care trebuie luați în considerare atunci când se evaluează proporționalitatea unei ingerințe în exercitarea libertății de exprimare garantate de Articolul 10, precum și natura și gravitatea sancțiunii impuse (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kudeshkina*, citată mai sus, § 83, și *Morice v. Franța* [MC], nr. 29369/10, § 155, CEDO 2015). Într-adevăr, ingerința în libertatea de exprimare este susceptibilă de a avea un efect descurajator asupra exercitării acestei libertăți (a se vedea *Guja*, citată mai sus, § 95, și *Miroslava Todorova v. Bulgaria*, nr. 40072/13, § 170, 19 octombrie 2021).

b) Aplicarea acestor principii în prezenta cauză

i. Cu privire la existența unei ingerințe

53. Curtea observă că părțile nu contestă faptul că eliberarea din funcție a reclamantei ca urmare a hotărârii CSM prin care comportamentul său a fost declarat incompatibil cu funcția de judecător constituie o ingerință în exercitarea de către ea a libertății sale de exprimare. Cu toate acestea, Curtea consideră util să abordeze și această chestiune.

54. Referindu-se la criteriile stabilite în jurisprudența relevantă (a se vedea, printre altele, *Miroslava Todorova*, citată mai sus, §§ 153-156, și cauzele citate acolo), Curtea reiterează că ea trebuie să evalueze domeniul de aplicare al măsurilor luate împotriva reclamantei, plasându-le în contextul faptelor din cauză și al legislației relevante. În acest scop, ea ia în considerare motivele invocate de către autorități, inclusiv, dacă este cazul, în cadrul unor proceduri de recurs ulterioare, pentru a justifica măsurile în cauză și trebuie, totuși, să facă o evaluare independentă a tuturor elementelor de probă, inclusiv a concluziilor pe care le poate trage din circumstanțele luate în ansamblu și din observațiile părților. În special, Curtea trebuie să ia în considerare modul în care evenimentele relevante s-au succedat în timp, mai degrabă decât să le examineze separat ca incidente distincte.

55. În prezenta cauză, Curtea observă că, în procedura respectivă, Curtea Supremă a fost chemată să examineze contestația formulată de către reclamantă împotriva hotărârii din 4 iulie 2017 pronunțate de către CSM, care sancționase reclamanta pentru o multitudine de fapte pretinse. Acestea erau faptele dezvăluite în avizele emise de către Serviciul de Securitate și într-o notă informativă a unui judecător-inspector, precum și motivele invocate din oficiu de către CSM. Ele se refereau, printre altele, la repercusiunile asupra statutului reclamantei în procesul penal inițiat împotriva sa ca urmare a așa-numitului caz „referendumul republican constituțional”, care a precedat cu puțin timp toate celelalte anchete și proceduri împotriva sa (a se vedea paragraful 20 de mai sus). Având această imagine în fundal, Curtea observă că, așa cum a confirmat Curtea Supremă în hotărârea sa din 19 noiembrie 2018, eliberarea reclamantei din funcție venea să sancționeze doar faptul comunicării postului *Jurnal TV* a rezumatului motivelor opiniei sale separate. În ceea ce privește sancțiunea referitoare la comunicarea respectivelor informații către acest post în vederea difuzării lor, Curtea consideră că a existat o ingerință în exercitarea de către reclamantă a unui drept care pare a fi protejat de Articolul 10 din Convenție (a

se vedea, *mutatis mutandis*, *Kudeshkina v. Rusia*, nr. 29492/05, §§ 79-80, 26 februarie 2009). Faptul că autoritățile interne au concluzionat, având în vedere momentul și modul în care reclamanta a comunicat aceste informații, că comportamentul reclamantei era incompatibil cu funcția publică de judecător, nu a modificat în niciun fel această constatare. Prin urmare, rămâne de stabilit dacă această ingerință a fost justificată în baza celui de-al doilea paragraf al Articolului 10 din Convenție.

ii. „Prevăzută de lege”

56. Curtea reiterează faptul că expresia „prevăzută de lege” din al doilea paragraf al Articolului 10 nu numai că impune ca măsura respectivă să aibă o bază juridică în dreptul intern, ci se referă și la calitatea legii în cauză: astfel, aceasta trebuie să fie accesibilă justițiabililor și previzibilă în efectele sale (a se vedea, printre alte autorități, *Satakunnan Markkinapörssi Oy și Satamedia Oy v. Finlanda* [MC], nr. 931/13, § 142, 27 iunie 2017). De asemenea, ea face referire la principiile stabilite în acest sens în privința protecției împotriva intervențiilor arbitrare ale autorităților publice și la rolul său limitat, subsidiar instanțelor naționale, în monitorizarea respectării dreptului intern (a se vedea, printre multe alte hotărâri, *NIT S.R.L. v. Republica Moldova* [MC], nr. 28470/12, §§ 159-60, 5 aprilie 2022, și *Hassan și Tchaouch v. Bulgaria* [MC], nr. 30985/96, § 84, CEDO 2000-XI).

57. Nimeni nu contestă faptul că, în prezenta cauză, respectiva ingerință a avut o bază legală, și anume art. 8 alin. (3) și (3¹), precum și art. 25 din Legea nr. 544/1995, și că a fost accesibilă, dar în privința previzibilității ei, reclamanta consideră că ar fi trebuit să i se aplice Legea nr. 178/2014, care stabilește garanții în materie disciplinară, ca pentru orice încălcare a normelor și a interdicțiilor comisă de către judecători.

58. Curtea observă că articolele menționate mai sus aveau un conținut suficient de descriptiv pentru a permite reclamantei, judecător de profesie, să prevadă posibilele consecințe ale încălcării lor. Faptul că nu exista un precedent pentru aplicarea acestor dispoziții într-o situație similară nu pune în discuție, ca atare, previzibilitatea efectelor acestora (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Magyar Kétfarkú Kutya Párt v. Ungaria* [MC], nr. 201/17, §§ 94 și 97, 20 ianuarie 2020), cu atât mai mult cu cât, la momentul faptelor reproșate, atât Legea nr. 544/1995, aplicată în prezenta cauză, cât și Legea nr. 178/2014, invocată de către reclamantă, prevedeau că eliberarea din funcție era singura sancțiune aplicabilă judecătorilor care nu respectau interdicțiile de comunicare care le erau impuse (a se vedea paragrafele 32 și 37 de mai sus).

59. În mod cert, citind dispozițiile relevante din cele două legi sus-menționate care tratează incompatibilitățile și interdicțiile la care sunt supuși judecătorii, precum și art. 22¹ alin. (2) lit. c) din Legea nr. 947/1996 și hotărârea Curții Supreme din 19 noiembrie 2018, Curtea constată că CSM dispune de o marjă largă de apreciere în privința alegerii procedurii administrative – directe sau disciplinare – care urmează să fie inițiată împotriva unui judecător suspectat de încălcarea acestor dispoziții (a se vedea paragrafele 29 și 34 *in fine* de mai sus). Cu toate acestea, Curtea reiterează că nu ei îi revine sarcina de a se pronunța asupra oportunității tehnicilor alese de către legiuitorul unui Stat reclamat pentru a reglementa un anumit domeniu; rolul său se limitează la a verifica dacă metodele adoptate și consecințele pe care acestea le implică sunt în conformitate cu Convenția (a se vedea *Gorzeli și alții v. Polonia* [MC], nr. 44158/98, § 67, CEDO 2004-I). Exprimându-și rezervele cu privire la amploarea puterii de care dispune CSM de a alege procedura și, implicit, garanțiile pe care aceasta le oferă, prin intermediul căreia același comportament – și anume comunicarea de informații de către un judecător prin nerespectarea dispozițiilor menționate mai sus – ar putea fi examinat și sancționat, Curtea consideră că problema

garanțiilor procedurale și cea a singurei sancțiuni disponibile în dreptul intern pentru judecătorii care ar fi ignorat aceste dispoziții privesc în esență proporționalitatea măsurii contestate și că va fi mai potrivit să le examineze sub acest aspect (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kudeshkina*, citată mai sus, § 81, și *Tebieti Mühafize Cemiyeti și Israfilov v. Azerbaidjan*, nr. 37083/03, § 63, CEDO 2009; a se compara cu *Karastelev și alții v. Rusia*, nr. 16435/10, §§ 79, 91 *et seq.*, 6 octombrie 2020). În consecință, Curtea își va continua examinarea, considerând că ingerința respectivă, sancționată prin Legea nr. 544/1995, a fost prevăzută de lege.

iii. Scopul legitim

60. Curtea observă că, în prezenta cauză, Guvernul a justificat, în esență, procedura de incompatibilitate și eliberarea reclamantei din funcția de judecător prin obiectivul legitim de a garanta autoritatea și imparțialitatea sistemului judiciar, protejându-l de influența nepotrivită a unor terți, inclusiv a părților la proces, prin intermediul obligației de rezervă și de reținere pe care o au judecătorii.

61. Curtea observă că o serie de State-membre impun judecătorilor o obligație de discreție în ceea ce privește comunicarea de informații, inclusiv cu presa, referitor la cauzele aflate în curs de examinare, în special cele care li s-au repartizat spre soluționare (a se vedea paragrafele 40-41 de mai sus). În prezenta cauză, această obligație impusă judecătorilor se bazează pe dorința de a le păstra independența și autoritatea deciziilor lor. Prin urmare, Curtea consideră că ingerința rezultată a urmărit cel puțin unul dintre scopurile recunoscute de Convenție ca fiind legitime, în această cauză fiind vorba de garantarea autorității și a imparțialității sistemului judiciar.

iv. „Necesară într-o societate democratică”

62. Pentru a evalua dacă ingerința respectivă ar putea fi considerată „necesară într-o societate democratică”, Curtea o va examina în lumina cauzei în ansamblu și va acorda o importanță deosebită funcțiilor ocupate de către reclamantă, naturii declarațiilor și informațiilor în cauză, și circumstanțelor în care acestea au fost dezvăluite, precum și procesului decizional care a condus la măsura disputată (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Eminağaoğlu*, citată mai sus, § 132, și *Miroslava Todorova*, citată mai sus, § 173 *in fine*). Curtea notează că, din moment ce reclamanta nu a susținut că a acționat în calitate de avertizor de integritate în momentul în care a comunicat informațiile către mass-media, ea nu trebuie să se oprească asupra etapelor specifice analizei acestui tip de cauze în absența unor caracteristici definitorii (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Norman v. Regatul Unit*, nr. 41387/17, § 89, 6 iulie 2021).

63. Curtea observă că, la momentul relevant, reclamanta era judecător la Curtea de Apel Chișinău. Prin urmare, în virtutea funcției sale, reclamanta avea, în principiu, o obligație de rezervă.

64. Referitor la conținutul informațiilor dezvăluite de către reclamantă în cursul unui schimb de replici cu un jurnalist, Curtea observă că existența opiniei sale separate era cunoscută încă de la pronunțarea în ședință publică, la 8 iunie 2017, a deciziei Curții de Apel Chișinău în legătură cu care a fost formulată opinia. Deoarece această decizie respingea cererea *Jurnal de Chișinău* de a fi restabilit în termenul de apel într-un litigiu de defăimare mediatică inițiat împotriva Președintelui Parlamentului Republicii Moldova, poziția reclamantei cu privire la subiectul tardivității respectivului apel putea fi dedusă de la data pronunțării acesteia. Totuși, Curtea notează că reclamanta a ales să meargă mai departe și să răspundă la întrebarea specifică a jurnalistului, prin rezumarea în câteva cuvinte a motivelor opiniei sale

separate, care se baza pe neregularitatea, în opinia sa, a procedurii de citare a *Jurnal de Chișinău* la ultima ședință din instanța de fond.

65. În ceea ce privește comunicarea de informații, Curtea reamintește încă o dată că, în principiu, autoritățile judiciare trebuie să dea dovadă de cea mai mare discreție atunci când sunt chemate să judece, pentru a garanta imaginea lor de instanțe imparțiale. Această discreție ar trebui să le determine să nu apeleze la presă, chiar și în replică la provocări. Acest lucru este impus de cerințele superioare ale justiției și de măreția funcției judiciare (a se vedea *Eminağaoğlu*, citată mai sus, § 136, și *Kayasu*, citată mai sus, § 100). Într-adevăr, de la judecători se poate aștepta să-și exercite libertatea de exprimare cu reținere ori de câte ori autoritatea și imparțialitatea sistemului judiciar sunt susceptibile de a fi puse sub semnul întrebării (a se vedea *Wille*, citată mai sus, § 64). Curtea reiterează faptul că obligația de rezervă a magistraților impune ca difuzarea informațiilor, chiar și a celor exacte, să fie efectuată cu moderație și corectitudine (a se vedea *Guja*, citată mai sus, § 75, și *Wille*, citată mai sus, §§ 64 și 67).

66. Curtea consideră că o astfel de obligație de reținere este și mai puternică atunci când este vorba de informații referitoare la cauze în curs de soluționare care încă nu au fost făcute publice, în special atunci când – ca în prezenta cauză – este vorba de cauze pe care persoana respectivă a fost chemată să le judece și în privința cărora această obligație este completată de o obligație de confidențialitate. Aceasta este, de asemenea, situația legislației și a practicii relevante în marea majoritate a Statelor-membre ale Consiliului European, astfel cum rezultă din avizele relevante ale Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni, care indică în acest sens obligația judecătorilor de a se abține de la a comenta cauzele lor, chiar și după ce acestea au fost soluționate, obligație care trebuie conciliată cu dreptul publicului de a avea acces la informații privind deciziile luate de către judecători (a se vedea paragrafele 40-41 de mai sus).

67. Considerând că a existat o chestiune de interes general, așa cum a indicat și Curtea Supremă (a se vedea paragraful 30 de mai sus), în legătură cu care interesul mass-media de a răspândi informații s-ar fi diminuat brusc în timp, și că reclamanta a limitat conținutul informațiilor împărtășite cu privire la această cauză, care fusese deja transmisă instanței superioare la momentul respectiv, având în vedere principiile referitoare la obligația de rezervă și de confidențialitate a judecătorilor, Curtea consideră că motivele invocate de către Curtea Supremă în acest sens pentru aplicarea unei sancțiuni pentru acest tip de comportament sunt relevante. În această privință, Curtea consideră că obligația de rezervă a unui judecător îl impune să nu dezvăluie motivele unei decizii înainte ca acestea să fie disponibile publicului.

68. Cu toate acestea, Curtea reiterează că garanțiile procedurale, precum și natura și severitatea sancțiunii impuse sunt, de asemenea, criterii care trebuie examinate atunci când se evaluează proporționalitatea ingerinței în exercitarea libertății de exprimare garantate de Articolul 10. În ceea ce privește garanțiile procedurale, pe de o parte, Curtea face trimitere la rezervele pe care le-a exprimat mai sus cu privire la disponibilitatea alegerii de către CSM a unei proceduri administrative împotriva reclamantei pentru încălcarea interdicției de a comunica cu presa sau cu părțile (a se vedea paragrafele 57 și 59 de mai sus). Ea observă în această privință că, spre deosebire de Legea nr. 544/1995, care a fost aplicată în prezenta cauză, procedura disciplinară prevăzută de Legea nr. 178/2014, cu etapele sale, prevedea garanții pentru a controla competențele extinse ale CSM în acest domeniu (a se compara paragrafele 32 și 37 *in fine* de mai sus, în special art. 7 și 18 din Legea nr. 178/2014). De asemenea, Curtea observă că, la examinarea recursului, Curtea Supremă s-a limitat la examinarea excepției invocate de către reclamantă exclusiv în lumina competenței CSM care decurge din Legea nr. 544/1995, fără a răspunde la întrebarea referitoare la

nerespectarea de către CSM a procedurii prevăzute la art. 22¹ alin. (2) lit. (c) din Legea nr. 947/1996, care se referea la procedura disciplinară în cazul încălcării de către un judecător a interdicțiilor de comunicare (a se vedea paragrafele 25, 29 și 34-36 de mai sus).

69. În ceea ce privește sancțiunea aplicată, Curtea observă că eliberarea din funcție a reclamantei era singura sancțiune care putea fi aplicată la momentul respectiv. Aceasta a fost, fără îndoială, o sancțiune foarte dură care pune capăt definitiv carierei reclamantei după ce ea a petrecut optsprezece ani în acea poziție și a obținut rezultate bune (paragraful 5 de mai sus și a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kudeshkina*, citată mai sus, § 98). În plus, această sancțiune nu a urmat alte măsuri luate anterior împotriva ei (a se compara cu *Catalan v. România*, nr. 13003/04, § 75, 9 ianuarie 2018).

70. Curtea observă că textele și avizele internaționale relevante, precum și dreptul și practica Statelor-membre ale Consiliului Europei în baza cărora au fost elaborate aceste documente prevăd că testul de proporționalitate trebuie să se refere și la severitatea sancțiunii alese dintr-o gamă de sancțiuni disponibile în raport cu conținutul și contextul comentariilor contestate (a se vedea paragrafele 40-41 de mai sus). Ea constată că o astfel de examinare nu a fost efectuată în prezenta cauză. Curtea reamintește că a constatat deja că absența unei game adecvate de sancțiuni în dreptul intern nu lasă loc pentru aplicarea unei măsuri disciplinare proporționale (*Oleksandr Volkov*, citată mai sus, § 182, și a se vedea, *mutatis mutandis*, *Tebieti Mühafize Cemiyyeti și Israfilov*, citată mai sus, § 82), și reamintește, de asemenea, că a aprobat o scară foarte limitată de sancțiuni doar în circumstanțe excepționale, cum ar fi introducerea unui regim *sui generis* pentru a combate corupția în rândul judecătorilor (*Xhoxhaj v. Albania*, nr. 15227/19, § 412, 9 februarie 2021). Guvernul nu a susținut, chiar și prin referire la alte cauze interne privind interdicțiile în materie de comunicare aplicate judecătorilor, că în Republica Moldova existau la acel moment astfel de circumstanțe excepționale care să justifice o singură sancțiune și de o asemenea severitate.

71. În sfârșit, Curtea observă că, în momentul în care Curtea Supremă a examinat recursul reclamantei, Legea nr. 544/1995, în baza căreia reclamanta a fost sancționată, tocmai fusese modificată, astfel încât interdicțiile de a comunica informații, impuse judecătorilor, nu mai erau sancționate nici măcar potrivit acestei legi. În același timp, Legea nr. 178/2014, pe care reclamanta a considerat că ar trebui aplicată în cazul său, oferea o scară de sancțiuni pentru nerespectarea unor astfel de interdicții (a se vedea paragrafele 33 și 37 de mai sus). Deși nu este de competența Curții să aprecieze dacă instanța supremă ar fi putut să tragă concluzii din aceste modificări recente în cadrul procesului respectiv referitor la fapte anterioare, rămâne valabil faptul că și aceste modificări legislative ilustrează că legiuitorul a considerat, din acel moment, că interdicțiile impuse judecătorilor în materie de comunicare trebuiau examinate în lumina întregii scale de sancțiuni disponibile referitoare la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

72. În lumina celor de mai sus și în circumstanțele prezentei cauze, Curtea consideră că nu se poate considera că autoritățile interne au aplicat standardele relevante derivate din jurisprudența Curții cu privire la Articolul 10 din Convenție (a se vedea *Baka*, citată mai sus, § 161) și că, în orice caz, sancțiunea aplicată reclamantei nu pare a fi necesară într-o societate democratică.

73. Prin urmare, a existat o încălcare a Articolului 10 din Convenție.

II. CU PRIVIRE LA ALTE PRESUPUSE ÎNCĂLCĂRI

74. Invocând Articolul 6 § 1 din Convenție, reclamanta s-a plâns că, în fața Curții Supreme, nu beneficiase de o examinare de către o „instanță imparțială instituită de

lege”, având în vedere participarea în completul judiciar a judecătorului I.S. și a președintelui acestei instanțe, I.D. În baza Articolului 8 din Convenție, ea a considerat că eliberarea sa din funcție i-a încălcat în mod nejustificat dreptul său la respectarea vieții sale private, în special a dezvoltării sale personale și profesionale, și a reputației sale.

75. Având în vedere constatarea la care a ajuns privind încălcarea Articolului 10 din Convenție (a se vedea paragraful 73 de mai sus) și, de asemenea, în lumina tuturor elementelor de fapt ale cauzei, Curtea consideră că nu este necesar să se pronunțe separat asupra admisibilității și fondului acestor plângeri [a se vedea, în același sens, *Cengiz și alții v. Turcia*, nr. 48226/10 și 14027/11, § 69, CEDO 2015 (extrase)].

76. Invocând Articolul 18 din Convenție coroborat cu Articolul 10 din Convenție, reclamanta s-a plâns, de asemenea, că drepturile sale garantate de cea din urmă dispoziție au fost restrânse în alte scopuri decât cele prevăzute de Convenție, deoarece ea denunțase public problemele din sistemul judiciar și pronunțase decizii nefavorabile autorităților.

77. Referindu-se la principiile generale aplicabile în acest domeniu (a se vedea *Miroslava Todorova*, citată mai sus, §§ 191-202) și având în vedere circumstanțele cauzei, Curtea consideră că în prezenta cauză nu există niciun element pentru a concluziona că, în spatele deciziei de a sancționa reclamanta, autoritățile au urmărit un scop nerecunoscut și predominant, altul decât cele permise de Articolul 10 din Convenție.

Rezultă că această plângere este în mod vădit nefondată în sensul Articolului 35 § 3 din Convenție și trebuie respinsă în baza Articolului 35 § 4.

III. PRIVIND APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

78. Articolul 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciul

79. Cu privire la prejudiciul material pe care consideră că l-a suferit, reclamanta a pretins 50.386 de euro (EUR) și 12 EUR pe zi începând cu 16 iulie 2021 până la data adoptării hotărârii Curții, ca urmare a pierderii salariului și a altor compensații salariale de care beneficiază judecătorii, precum și a indemnizațiilor de pensionare. De asemenea, reclamanta a pretins 20.000 EUR pentru prejudiciul moral, ca urmare a suferințelor, a frustrărilor și a presiunilor pe care le-a suferit în timpul procedurii care a condus la demiterea sa.

80. În primul rând, Guvernul a susținut că pretențiile reclamantei depuse a doua zi după expirarea termenului și fără nicio explicație rezonabilă trebuiau să fie respinse. În continuare, el a considerat că nu exista nicio legătură de cauzalitate între cererea reclamantei privind prejudiciul material și încălcările invocate. De asemenea, Guvernul a susținut că suma solicitată pentru prejudiciul moral era excesivă și că aceste pretenții ar trebui să fie respinse.

81. De la început, Curtea notează faptul că întârzierea de patru ore cu care s-a confruntat reclamanta la depunerea cererilor de satisfacție echitabilă, din cauza unor dificultăți tehnice, nu justifică respingerea acestora din motiv de tardivitate. Curtea nu vede nicio legătură de cauzalitate între încălcările constatate și prejudiciul material invocat și, prin urmare, respinge pretenția făcută în această privință. Pe de altă parte,

având în vedere concluziile la care a ajuns și cererea reclamantei, Curtea îi acordă acesteia 4.500 EUR pentru prejudiciul moral, plus orice taxă care ar putea fi percepută la această sumă.

B. Costuri și cheltuieli

82. Reclamanta a pretins 1.620 EUR pentru costurile și cheltuielile suportate în cadrul procedurii în fața autorităților și a instanțelor naționale, și 6.624 EUR în cadrul procedurii din fața Curții, referindu-se la 36,8 de ore lucrate de către reprezentantul său la o rată de 180 EUR pe oră pentru studierea dosarului și prezentarea observațiilor.

83. Guvernul a susținut că suma solicitată era excesivă și a solicitat respingerea acestei pretenții.

84. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant poate obține rambursarea costurilor și a cheltuielilor sale doar în măsura în care s-a stabilit că acestea au fost suportate în mod real și necesar, și se încadrează într-un quantum rezonabil (a se vedea, printre alte hotărâri, *H.F. și alții v. Franța* [MC], nr. 24384/19 și 44234/20, § 291, 14 septembrie 2022). În prezenta cauză, ținând cont de actele aflate în posesia sa și de criteriile sus-menționate, Curtea consideră rezonabil să-i acorde reclamantei suma de 5.000 EUR pentru toate costurile și cheltuielile, plus orice taxă care ar putea fi percepută la această sumă.

C. Dobânda de întârziere

85. Curtea consideră oportun ca rata dobânzii de întârziere să fie stabilită conform ratei dobânzii facilității de împrumut marginal practică de către Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibilă plângerea în baza Articolului 10 din Convenție și inadmisibilă plângerea în baza Articolului 18 coroborat cu Articolul 10 din Convenție;
2. *Hotărăște* că a avut loc încălcarea Articolului 10 din Convenție;
3. *Hotărăște* că nu este necesar să examineze separat admisibilitatea și fondul plângerilor în baza Articolelor 6 § 1 și 8 din Convenție;
4. *Hotărăște*
 - (a) că Statul reclamat trebuie să achite reclamantei, în termen de trei luni de la data devenirii definitive a hotărârii în conformitate cu Articolul 44 § 2 din Convenție, următoarele sume care trebuie convertite în moneda Statului reclamat la rata aplicabilă la data transferului:
 - a. 4 500 EUR (patru mii cinci sute de euro), plus orice taxă care poate fi percepută la această sumă, pentru prejudiciul moral;
 - b. 5 000 EUR (cinci mii de euro), plus orice taxă care poate fi percepută reclamantei la această sumă, pentru costuri și cheltuieli;
 - (b) că, la expirarea perioadei menționate mai sus și până la efectuarea transferului, urmează a fi achitată o dobândă adițional sumelor de mai sus, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de către Banca

Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

4. *Respinge* restul pretențiilor cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba franceză și notificată în scris la 18 iulie 2023, potrivit Articolului 77 §§ 2 și 3 din Regulament.

Hasan Bakırcı
Grefier

Arnfinn Bårdsen
Președinte